



”Magyarország megérdemli a 21. századot!”

Tanévzáró körkép a digitális oktatás tapasztalatairól

A szöveg az azonos című 2021. június 9-ei online beszélgetés szerkesztett változata. Az eseményről készült felvétel szintén elérhető.

Beszélgetőpartnerek:

Burai Vera - Szülői Összefogás Közösség

Ercse Kriszta - oktatáskutató, a CKP szóvivője

Gál Emese - tanodai mentor: Láthatatlan Tanoda, Digi Tanoda társalapítója

Gyarmathy Éva - klinikai és neveléslélektani szakpszichológus

Jász Kriszta - szakpolitikai munkatárs, Civil Kollégium, Láncreakció oktatási munkacsoport

Nagy Erzsébet Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete

Moderátor:

Ónody-Molnár Dóra, a Jelen újságírója

Ónody-Molnár Dóra: *A következő másfél órában a tanévzáró apropóján körképet adunk ennek a különös tanévnek a tapasztalatairól. Akik ebben segítségünkre lesznek, olyan szakemberek, akik az oktatásban érintett csoportok egy jelentős részét lefedik. Beszélgetünk a szülői oldal problémáiról, körbejárjuk, hogy a gyerekeket hogyan érintette ez a tanév és a pedagógusok képviselője is elmondja majd, hogy milyen és hogyan érte meg a pedagógustársadalom az elmúlt hónapokat. Az is kiderül majd, hogy az oktatási rendszerünk javításán munkálkodó civil szakértők hogyan néznek erre a hamarosan bezáródó tanévre.*

Szeretettel köszöntöm a beszélgetés résztvevőit: Burai Verát, a Szülői Összefogás Közösség aktivistáját, Ercse Krisztát, oktatáskutatót és a CKP szóvivőjét, Gál Emesét, tanodai mentort, a Láthatatlan Tanoda és a Digi Tanoda társalapítóját, Gyarmathy Évát, klinikai és lélektani szakpszichológust, Jász Krisztát, a Civil Kollégium szakpolitikai

munkatársát, a Láncreakció oktatási munkacsoport tagját, és Nagy Erzsébetet, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének ügyvivőjét.

Arra gondoltam, hogy mielőtt itt a részletes elemzésbe belemennénk, arra kérnék benneteket, hogy adjatok néhány gondolatot így indításnak, néhány rövid mondatot arról, hogy hogyan éltétek meg ezt a tanévet, s ezt azért is kérem, mert ebbe akár személyes szálakat is fűzhetnétek, hiszen ez a járvány, az egész karantén a bizonytalansággal, a szociális izoláció, az egzisztenciális válság különböző mértékben, de a társadalom minden rétegét érintette. Nem tudom, hogy ki az aki elkezdené. Én ahogy láttam sorrendben, akkor Gál Emesének adnám meg a szót először.

Gál Emese: Mi tanodaként nemcsak a gyerekekkel, hanem a családjaikkal is foglalkozunk. Az volt az elmúlt egy év tapasztalata, hogy sokkal több krízissel szembesültünk, amit aktívabb szociális munkával igyekeztünk orvosolni. Belevettük a krízis kártyát a szolgáltatásaink közé, vásárlási utalvány formájában. Sokat beszélgettünk óvónőkkel, tanárokkal, iskolaigazgatókkal, és az az ő visszajelzésük, hogy annyira rosszat tesz a gyerekeknek ez az izoláltság, hogy hónapokon át kimarad a szocializáció, hogy minden eddiginél több magatartási problémával találkoznak. Ezért amíg a tavaly tavaszi karantén alatt teljesen bezártunk, ezt most úgy éreztük, hogy nem tehetjük meg. Úgyhogy azért, hogy kevesebb kontakt legyen, a csoportos foglalkozások helyett egyéni fejlesztést adtunk a gyerekeknek. Ez egy nagyon jó hozadéka ennek a furcsa időszaknak, ezt meg fogjuk tartani a jövőben is. Azt éreztük, hogy nagyon nagy pszichés teher van a gyerekeken, hogy szoronganak ebben a járványidőszakban, és pont lehetőségünk volt arra, hogy egy pszichológust fölvegyünk - ez egy másik pozitív hozadéka ennek az időszaknak. Mi úgy éreztük, hogy a technikai felkészültség most ebben az ideji digitális oktatásban eggyel talán jobb volt. Tavaly az Ablak a padra kampány keretén belül mi is kaptunk eszközöket, úgyhogy a mi gyerekeink már szerencsére el voltak látva, most már ez nem nem volt ilyen nagy krízis az elején, mint tavaly.

Erről majd még részletesen is fogunk beszélni, hogy az eszkozellátottság és az egyéb infrastrukturális segítség megvolt-e vagy a háttér megvolt e.

Gál Emese: Igen, a személyes tapasztalatom pedig az, hogy a kislánynak, akit mentorálok, amikor megnézem a Krétáját, akkor teljesen világosan látszik, hogy mikor rendes, jelenléti oktatás: ilyenkor sokkal jobban teljesít. Ahogy pedig elkezdődött az otthoni oktatás, visszaesett a teljesítménye - ez nagyon szomorú. Szerintem pedig mindent megtettünk, tanultunk együtt, de hát ez így mégsem ugyanolyan.

Köszönöm szépen! Vera, a szülők hogy élték meg ezt a tanévet?

Burai Vera: Mindannyiunkat nagyon kifárasztott és megviselt ez a tanév, és nagyon várjuk a pihenést és az évszót. Ez a bizonytalanság különösen fárasztó volt minden szereplő számára, és egzisztenciálisan valamint egészségügyileg is sokakat megviseltek a halálesetek,

Úgy éreztem, hogy ebben az időszakban egyfajta nagyító-effektus lépett érvénybe, ami azt jelentette, hogy azok a különbségek, amik eddig is megmutatkoztak az oktatás területén, még inkább felerősödtek és sokkal inkább láthatóvá váltak minden területen.

Tehát ott, ahol jobban működött az oktatás, még lelkesebb lett egy tanár, de ahol nem volt elég motiváció, nem voltak eszközök, nem volt tudás, ott sokkal inkább nehéz helyzetbe kerültek a pedagógusok, az oktatás szereplői.

Nem kaptak központilag segítséget a pedagógusok, és én ezt a bizonytalanságot éreztem végig nagyon sok esetben.

A szervezetünkhöz eljutó visszajelzés és saját tapasztalat is azt mutatja, hogy nagyon különböző volt minden területen az oktatás milyensége. Tehát nem tipizálhatjuk ezt a dolgot. Az egyik helyen jól működött, a másik helyen rosszul.

A saját gyerekeim körében is teljesen másképp működött az oktatás.

Viszont a szociális izoláció azt gondolom, hogy mindannyiunkat nagyon megviselt, és biztos, hogy ezzel mindenképp foglalkozni kellene a későbbiekben.

Fel kell mérni az elszennvedett károkat, hogy a következő tanévnek úgy tudjanak nekimenni a gyerekek, hogy talán még építkezni is tudjunk abból, ami történt.

Vagy a pozitívumokat emeljük ki az elmúlt időszakban, amit a későbbiekben alkalmazni lehet..

Igen, erről fogunk beszélni, hiszen egy évvel ezelőtt hasonlóan zártuk be a tanévet, hogy tudunk-e építkezni annak a három hónapnak, akkor még csak három hónapnak a tapasztalataiból, de nem ugrok ennyire előre. Ercse Kriszta.

Ercse Kriszta: Sziasztok! Ha az a kérdés, hogy erre a félévre, erre a tanévre volt-e valamiféle várákozásom, akkor igen, volt. Pontosan azért, amit említettél; az első hullám, a tavalyi tanévnek a második féléve tökéletesen váratlanul ért mindent és mindenkit, az egész intézményrendszert. Az oktatásirányítás nem (akkor sem) igazán foglalkozott azzal, hogy azonnal nekilásson megszervezni akár saját magát is, begyűjtse a tapasztalatokat, hogy a különböző szereplők mit mondanak, mit tapasztalnak, mit szeretnének, mit javasolnak, hogyan látják a jó vagy rossz megoldásokat. Szerencsére ezt a civil-szakmai oldal nagyon-nagyon sok szereplője megcsinálta. És lehet, hogy naivitásnak tűnik, de mivel ennyire nagyon komoly, szélsőséges ez a helyzet, hiszen egy világjárványról van szó, ami rengeteg ember életébe került, az ember azt gondolná, hogy talán még ennek a kormányzatnak ez az oktatásirányítása is képes összeszedni magát, és meglepni minket pozitív értelemben. Képes felelősséggel és összeszedetten gondolkozni és cselekedni. Én ezt vártam, nem ez következett be. Úgy gondolom, hogy nagyon rossz, átgondolatlan, elhibázott dolgok történtek, végletesen lett továbbra is magára hagyva az oktatás minden szintje és minden szereplője. Biztos vagyok benne, ez nem az a helyzet, amikor vállat vonva azt mondhatja bárki is, hogy teher alatt nő a pálma.

Mindenesetre egy idő után azt hiszem, hogy a legjobb, amit tehettek, az volt, hogy nem vegzálták tovább a pedagógustársadalmat, az intézményeket. Mindenki működött, ahogyan tudott. Ki jól, ki rosszabbul. Úgy gondolom, tavasszal kifejezetten nyomás alá helyezték a pedagógusokat, úgy kellett – volna – tűnnie, hogy minden nagyon szépen megy, minden nagyon jól működik, és főleg zökkenőmentesen. Ez az egész digitális működés senkinek nem okoz problémát, hiszen a magyar oktatás remek. Tudjuk, hogy nem így van. Nagyon sok sebet szereztünk, nagyon sok probléma felszínre jött. Bizonyára erről fogunk még beszélni. Személyes tapasztalatról esetleg annyit, hogy az én fiam középiskolás, és szerencsésnek mondhatom magamat, mert egy fantasztikusan működő középiskolába jár. Az iskola egyébként is úgy működik, hogy maximálisan a gyermekekhez, a tanulási szükségleteikhez való alkalmazkodás jellemzi, együttműködés és párbeszéd a gyerekekkel,

a szülőkkel, a családokkal, tehát most sem volt probléma. Annál szomorúbb volt azt látni, hogy valójában milyen egyszerű dolgokon múlna, ha minden intézmény így működne. Ha az oktatásirányítás is figyelembe venné a megváltozott prioritásokat, és erre a típusú megnyugtatásra, biztonságra, együttműködésre és támogatásra törekedne.

Köszönöm szépen, és látom, hogy Nagy Erzsébet jelentkezik, föl is dobnám azt a kérdést, amit Kriszta félbehagyott, és csak érintőlegesen tett rá utalást, vegzálta-e a kormányzat a pedagógusokat?

Nagy Erzsébet: Igen, vegzálta, de előtte azért egy pár szót szólnék arról, hogy hogyan kezdtük a tanévet, illetve hogy milyen különbség volt az előző járvány időszakhoz képest. Akkor azért azt tapasztaltuk, hogy ugyan teljesen magunkra hagytak bennünket a digitális átállásban, és egy hétvége alatt kellett igazából összekapni magunkat, de legalább mindenki azt érezhette, a pedagógusok és a gyerekek is, meg a szülők is, hogy legalább ránk vigyázni akarnak, tehát hogy időben történt egy zárás, és az életünkre, az egészségünkre legalább a kormány vigyáz. Most ebben az évben máshogy alakult, így gyakorlatilag elmaradt járványügyi intézkedésekről beszélhetünk, olyan esetekről, hogy gyerekek, akikről kiderült, hogy kovidosok vagy éppen kovidos szülők vannak otthon, simán mehettek a testvérek iskolába. Nem voltak, vagy nagyon elkéstek a járványügyi intézkedések. Rengeteg kollégánk betegedett meg. A felmérésünk szerint, mire az oltás egyáltalán szóba került, addigra a pedagógusoknak a negyedrésze már azt írta egy felmérésünkben, amit nagyon sok ezren kitöltöttek, hogy már átesett a betegségen, és tudjuk, hogy nagyon sokan meghaltak, tehát ilyen rettenetesen feszült körülmények között kellett tanítani. Aztán pedig követeltük folyamatosan a tesztelést is, majd pedig az oltást, és mindannyian tudjuk, hogy ez milyen későn következett be és az intézménybezárás is. Tehát gyakorlatilag elkésett intézkedésekkel találkoztunk folyamatosan, és a digitális oktatás pedig pontosan úgy történt, ugyanolyan módon voltunk magunkra hagyva, mint tavaly. Pedig azért abból lehetett volna tanulni. Legalább annyit meg lehetett volna tenni, hogy kellő számú eszközt biztosítanak mind a tanulóknak mind pedig a pedagógusoknak. Ez lett volna az alap, hogy nem csak vezetékese internetről gondoskodnak, mert ugye akinek csak mobilinternetje van, és a legszegényebeknél ez a helyzet, azoknál ez nem segítség. Tehát elemi eszközhiányban szenvedett az oktatási rendszer, és nem mondom, hogy az egésze, hanem nyilvánvalóan óriásira nyílt az olló, ahogy Vera is mondta, hogy bizonyos intézményekben, jól ellátott intézményekben, illetve jól szituált családokban ez nem okvetlenül jelentett problémát. Főként ahol kevés gyerek van, de már jól szituált családokban is súlyos probléma volt az eszközhiány, ahol többen voltak gyerekek, főképpen ha a szülők otthon voltak home office-ban. A helyzetet súlyosbította a szülők támogatásának elmaradása, a szabadságukat kénytelenek voltak kivenni, és aztán nagyon sokan úgy lépnek be a vakációba, hogy már gyakorlatilag a szülőknek nincs szabadsága. Nem támogatták a munkáltatókat, hallottuk folyamatosan gyerekektől, hogy elveszítik a szülők az állásukat. Hihetetlen feszültségben kellett az egészet végigvinni, úgy, hogy közben semmiféle központi segítség nem volt. És hogy vegzáltak-e bennünket? Igen, vegzáltak bennünket, ment folyamatosan a nyomásgyakorlás, hogy okvetlenül a digitális kollaborációs teret használjuk, tehát a Krétához telepített olyan felületet, amelyik állandóan lefagyott, mindenféle baj volt vele, gyakorlatilag nem volt alkalmas arra, hogy folyamatosan használjuk digitális oktatásra. És megjelentek rajta olyan menük, amelyek egyébként már régebben is voltak, csak el voltak bújtatva, most viszont nagyon látszanak, ahol gyakorlatilag látható az, hogy kémkedésre kiválóan lehet

használni a felületet. Meg hát nyilvánvalóan azok a problémák, amelyek azzal jártak együtt, hogy semmiféle változtatást nem eszközölt a kormányzat, tehát ugyanúgy kellett mindent adminisztrálni, beírni, és egyáltalán, mintha mi sem történt volna. Pedig egy teljesen más munkaformában voltunk, és ez azért mindenképpen gond volt.

Aztán pedig év végén, mikor a gyerekeket visszaengedték az iskolába, akkor pedig jöttek a számonkérések, mert abban sem volt semmiféle változás, hogy akkor hány érdemjegy vagy hogyan legyen az értékelés év végén, a szülőknél is ez óriási feszültséget keltett, hogy a gyerekeknek nem elég, hogy újra a közösségbe kell szokni, de folyamatosan mennek a számonkérések, ugyanúgy lefolytatták ezt az egészen embertelen egész napot igénybe vevő kompetenciamérést, az idegennyelvi mérést, mintha mi sem történt volna, tehát gyakorlatilag az oktatási kormányzat semmit nem változtatott a gyakorlaton, a viselkedésén, az elvárásokon. És a pedagógusoknál például olyasmi is megesett csak hogy még egy gyorsan egy anekdotát elmondjak, hogy egy EFOP-os pályázaton keresztül két évvel ezelőtt biztosítottak laptopokat, akik aláírták azt, hogy továbbképzésben vesznek részt és olyan továbbképzésben, ami egyébként a digitális eszköztudásukat bővítené. Na, de akkor elindítani egy ilyen tanfolyamot, ennek a tanfolyamnak egyébként a második részét, mert már egy lefutott, amikor a munka kellős közepében voltunk, és amikor hallatlan sok feladatunk volt, többletfeladatunk volt rengeteget helyettesítettünk, amit egyébként nem fizettek ki, ekkor kellett egy olyan tanfolyamon részt venni, ahol záródolgozatot kellett írni. Hát ez azért már tényleg enyhén szólva extrém volt, és amikor azt kértem, hogy legalább azokat vegyék ki ebből, akik például idén nyugdíjba mennek, és amúgy is le kell adniuk ezt az eszközt, ezt megengedték, majd pedig jött a következő email, hogy az eszközt azonnal adják le. Pedig közben belekerültünk a digitális oktatásba, amit azért nyilvánvalóan lehetett tudni, hogy az előbb-utóbb így is-úgy is bekövetkezik, tehát ilyen ilyen egészen extrém szurreális dolgok történtek.

Köszönöm szépen, ki folytatná, Kriszta?

Jász Kriszta: Szívesen, bár egy picit más vetületből tudom megítélni. Az első időszak számunkra nagyon jelentős módszertani váltást eredményezett, mert a Civil Kollégium Alapítvánnyal együtt erőteljes adományozási folyamatba kezdtünk. Mindez a „Még egy falat” és az „Ablak a padra” kampányban teljesedett ki. A kollégáim azt a gesztust gyakorolták, hogy bár nincs közösség-szervező a CKA-tól abban a baranyai faluban, ahol öt éve közösségfejlesztőként dolgozom, de bevonták az adományozási folyamatba ezt a közösséget is, ami egyben egy tanulási lehetőség is volt. Nagyon jól működött, rengeteg örömet okozott, és sikerült az eszközhiányt pótolni ezen a településen is, az egyébként nem nagyszámú gyermekeknek. Ezzel szemben a második időszakban egy nagyon erőteljes online munka folyt a projektben is. Számomra ez egy más típusú tanulási folyamat volt, azt gondolom, hogy nagyon sok tudást halmoztunk föl az elmúlt hónapokban a munkacsoportban. Rengeteg médiamegjelenés történt, aktív munka zajlott, és ezzel párhuzamosan vigyázó szememet továbbra is ezen a falun tartottam, mivel személyesen nem tudtam odamenni. Az aprófalvakra jellemző volt a pandémia időszakában, hogy nagyon bezárultak, egyfajta védelemként élték meg a helyzetüket, tehát nagyon felértékelődött a szemükben az, hogy ők egy ilyen településtípus lakói. Egy zsákfalú, amiről beszélek, és nem is nagyon szívesen vették volna, még ha nagyon harmonikus is a kapcsolatunk, hogy kívülről, civilként odalátogassunk. Itt érdemes megemlíteni, milyen jó, hogy az elmúlt öt év eredményeként kinőtt egy civil szervezet, és vannak olyan aktív tagok, akik a kisebb volumenű adományozásokat, mert azért erre volt példa, szerencsére az elmúlt hónapokban

is, le tudták bonyolítani. Illetve volt egy energiaszegénységi projektünk is, az is zajlott az elmúlt hónapokban rengeteg dokumentációval és egyebekkel, és ennek köszönhetően, hogy ott van egy helyi láb, viszonylag problémamentesen lezárult. Szerencsés helyzetben voltunk, nem volt haláleset a faluban, és hát bár picit döccenősen, de elindult az oltások felvétele is, úgyhogy komolyabb áldozatok nélkül megúsztuk ezt az időszakot. Néhány napja jártam ott végre újra személyesen is, és felvettük újra a közös munka fonalát. Egyébként meg magánemberként, nyilván, mint oly sokan, egyszerre kellett nagyon sok szerepben, sok projektben és a nemzetközi szervezetünkben is helytállni. És hát egy hatéves kislány anyukájaként, szülőként nekünk sem volt egy egyszerű időszak, ráadásul a férjem most nem dolgozott home office-ban, tehát meglehetősen kimerülten érkeztem el én is a nyitás időszakára. Egy nagyon vegyes időszakon vagyunk túl. Zárásként annyit, sajnálatos módon azt láttuk: az a fajta adakozási kedv és szolidaritás, amit az első időszakban éreztünk, és ez az adományok volumenében is tetten érhető volt, visszaesett az elmúlt hónapokban, a szeptembertől kezdődő időszakban nagyon-nagyon bezárult a magyar társadalom. Egy eleve rossz mentális állapotban lévő országot „kapott el ez a járvány, és azt látjuk, hogy alapvetően az emberek a második időszakban már meglehetősen rosszul reagáltak a kihívásokra, a mentális kihívásokra is, és a közösségek nem erősödtek, hanem inkább gyengültek.

S akkor Évát kérem, néhány mondatban reflektáljon erre a pár hónapra, ami mögöttünk van, különösen annak fényében, hogy egy nagyon érdekes kétrészes tanulmányban írtál arról, hogy milyen hatásai hosszú távú hatásai vannak ennek a járványnak a gyerekek lelkére.

Gyarmathy Éva: Olyan „furi gyerekekkel” foglalkozom, akiket most már úgy hívunk, hogy atipikus idegrendszeri fejlődésűek, akik között nagyon sok a tehetséges kisgyerek, autizmus, hiperaktivitás, figyelemzavar, tanulási zavar. A különlegesekre mindig minden sokszorosan hat, és ez a nagyon nagy különbség megjelent most is.

Különösen fontos volt a család szerepe, merthogy ezeknél a gyerekeknél, ha a család korábban már tudta, hogy hogyan kezelje a gyermek különlegességét, akkor most akár előnyt is faragtak ebből a helyzetből, mert felszabadultak a nyomástól, a különleges gyerekeknek az iskola általi bekeretezésétől. Az iskola szűk működési módja a különleges gyerekeknek nagyon ártalmas. Ahol ott volt a család, és ha korábban is jól működött, most sokan még jobban is teljesítettek ezek közül a gyerekek közül. Nyugodtan tudott tanulni, nem kellett végig várni a többieket. A tehetséges gyerekek, a nagy önállóság jellemző, és némelyikük úgy kilőtt, hogy például a másodikos gyerek, aki egyébként egy kiemelkedő képességű gyerek volt, de olyan átütő fejlődést ért el, hogy egyetemi kémia oktatót kellett fogadni, mert még az ezen a téren jártas szülők sem tudták követni a gyereket. Tehát a gyerek fölszabadult attól, hogy ott kelljen ülni, végighallgatni a többieket, meghallgatni, amíg történik valami. Hihetetlen erővel jelentek meg ezek a különlegességek. Persze a másik oldalon is, mert nagyon sok szülő nem tudta, hogyan tudná odaültetni a gyereket a képernyő elé, hogy figyelje a tanítóját, amikor ez a gyerek akkor sem tudott odafigyelni a tanítójára, ha személyesen ott volt. Most ebben a helyzetben esélye nem volt a szülőnek sem.

Tehát voltak nagyon sokan, akik feladták, és szülőként próbálták aztán a tanító szerepet játszani. Megint nagyon nem jó, nem is érhetnek hozzá. A legnagyobb baj azért ott van, hogy a fejlesztések elmaradtak, és azt gondolom, hogy ez az a terület, amit nem tudunk igazán megoldani. Már most januárban kiderült, hogy sokkal több a tanulási zavarral

jelentkező gyermek, merthogy nemcsak a fejlesztések maradtak el, de az óvodának az utolsó időszaka, ami azért egy fontos felkészülés az iskolára, majd az iskolának ez a káoszos indulása is nehezítette a tanulást. Akik elsősök voltak már tavaly tavasszal, már nem tudták befejezni az évüket, ráadásul ezek azok az évfolyamok, akiket bekényszerítettek hatévesen, sokakat éretlen idegrendszerrel az iskolába. Tehát egy nagyon szerencsétlen összeállásból most rengeteg tanulási zavar alakult ki, és ennek egy része hosszú távon is meg fog maradni.

Ezért aggódom, mikor az oktatásirányítás ilyen hurráoptimizmussal jön, hogy minden nagyon szép, minden nagyon jó, és nem akarják észrevenni, hogy ezeknek a gyerekeknek nem lehet ugyanolyan második osztályuk, harmadik osztályuk, mintha mi se történt volna, mert az iskolai készségek, írás, olvasás, számolás terén messze nincsenek ott, ahol lehetnének.

A másik nagy vesztes csoport, akiknek szintén hosszútávon súlyos mentális problémákat fog okozni ez a helyzet, azok a tizenévesek, akik ekkor kerültek be a középiskolába. Éppen, a szülőkről le akartak volna válni, mert ez az időszaka ennek, és erre a járvány összeköti őket a szülőkkel. A legjobb szülőtől is ilyenkor el akar távolodni a gyerek, és ha nincsenek társai, ráadásul ha éppen akkor kezdett egy középiskolát, akkor ott még nem alakultak ki azok a kapcsolatok, amikre már azért tudott volna jobban számítani, még rosszabb. Tehát ők nagyon nagy gondokkal küzdenek, és itt megint fontos lenne, hogy ezt lássuk, hogy a tanároknak a tizenéves korban lévő diákokkal coach-ként, valamiféle mediátorként vagy önszervező csoport vezető koordinátorként is kéne egy kicsit működniük.

Úgy érzem, hogy ősszel igazán nagyon nagy káoszt is sikerült összehozni, ami lehet, hogy többet ártott, mint hogyha nem ilyen felemásra sikerül. A bizonytalanság mindig nagyon rossz, és lehet, hogy nem is lett volna ilyen járvány, és akkor nem kell ekkora nagy lezárás, tehát a szervezetlenség szörnyű volt. Ez nagyon látszik. A gyerekek szorongásán a szülők szorongása, pedagógusok szorongása, mind megjelenik.

Most az utolsó hónapokban látom, ahol sok pedagógus ezért ráérezett arra, hogy mi a jövő, és aki már kicsit is tudta, hogy a jövő az, hogy a gyerekekkel partnernek kell lenni, képes volt hatékony lenni. Partnerként a kisgyerekeknél közös játékokat, tevékenységeket és a nagyobbaknál szintén személyes tapasztalatokat, olyan közösségi helyzeteket kell teremteni, amelyek a tanulástól nem függetlenek. A projektek, stb. már ott vannak mindenhol, hallani ezeket a módszereket, csak nem jutnak be a mindennapokba. És nem ez a hozzáállás volt a legjellemzőbb, hanem gyerekektől azt a hírt hallottam, hogy terror megy és nagyhalál. Egy pontot veszít és a felelet már egyes, a javításnál is egyes és minden nap felelet, minden nap dolgozat. Ilyen szörnyű dolgok jöttek le. Ebből látszik, hogy a pedagógusoknál is tényleg vízváltó lett ez az időszak, és nagyon sok pedagógus nagyon sokat fejlődött, de sokan továbbra is ugyanazt akarják, ami eddig sem volt jó, és így szinte szörnyetegekké váltak.

Ha tanulunk ebből nyereséggel is kijöhetnénk a bajból. Tanulni viszont csak akkor lehet, ha szembenézünk azzal, ami nem működött. Ha nem nézünk azzal szembe, ami nem volt jó, és most is mindenki azt várja, mint tavaly, hogy majd visszamegyünk a normalitásba ..., de az nem volt normális, ami az oktatásban ment.

A felsőoktatásban több helyen is tanítok, és ott nagyon szépen elvált, hogy mi az, amit meg fogunk tartani. A hibrid oktatást be fogjuk vezetni. Ugyanígy át kéne gondolni, hogy a

gyerekeknél az egyénre szabottság mennyire fontos lenne, hogy bizonyos gyerekeknek ott ülni az iskolában szenvedés, nem érdemes ott ülni, és át kell gondolni, hogy milyen helyzetekben lehet sokkal inkább a különbségeket kezelni. Vannak olyan gyerekek egyébként, akik nem szeretnék visszamenni az iskolába, tehát akármennyire is fontosak a társak, a gyerekeknek körülbelül a 20 százaléka azt mondja, hogy ő inkább nem menne vissza az iskolába. Ez elég nagy arány és ezt még azelőtt mondták, hogy azt a terrort májusban bevezették volna, tehát ilyen tapasztalata még nem volt. A gyerekeknek, úgy nagyjából 30 százaléka nagyon vissza akar menni, és van egy bizonytalan nagyjából 50 százaléka, hogy hát nem biztos, hogy szeretne iskolába menni. Úgy tűnik, az iskola nem működik túl jól, ha ennyi gyerek még annak ellenére is hogy a társakat hiányolja stb., nem akar járni, minden baja van, és nem egyértelműen azt mondják, hogy visszamegyünk és elviseljük a tanárokat is ezzel együtt is kellene a társak.

Köszönöm szépen Évának a kis helyzetértékelést. Volt köztetek olyan, aki azt mondta, hogy volt valamennyi tapasztalatfeldolgozás az első karantén idejéből, például eszközöket tekintve, például egy kicsit rugalmasabb oktatásra átállásban, Éva is említette, hogy a pedagógusok egy része azért elengedett bizonyos dolgokat, amikhez még tavaly ragaszkodott. Mennyire éreztétek azt, hogy jobban tudott alkalmazkodni az oktatási rendszer az idejű karanténidőszakhoz; ehhez a vegyes rendszerhez, hogy hol jelenléti oktatás volt, hol karantén oktatás, hol éreztétek a legnagyobb hiányt, illetve hogy hol éreztétek azt, hogy azért sikerült valami hasznosat hozni az előző tanévből?

Nagy Erzsébet: Én azt tapasztaltam, hogy az előző tanévből annyi annyi maradt meg nagyon sokakban, és főképpen a szülői visszajelzésekből jött eléggé rendszeresen, hogy az azért nem oké, és nem járja, hogy digitális munkarendnek nevezzük azt, hogy elküldjük a gyerekeknek a feladatot, majd pedig határidőre visszavárjuk a megoldásukat ilyen vagy olyan formában. Ugye tudjuk, hogy ahol eszközök nem voltak, ez úgy zajlott ráadásul sokszor, hogy kinyomtatták, valaki eljuttatta a tanulóhoz, a gyerek megírta, visszavitte, szóval ilyen egészen középkori módszerekkel, mert hogy nem volt megfelelő eszköz sem. Ezen nagyon sok intézményben próbáltak segíteni. Azt láttam, hogy a pedagógustársadalom is ilyen értelemben összefogott. Mi is tartottunk egymásnak belső továbbképzéseket, hogy többen legyünk, akik tartunk online órákat, illetve ilyen módon akár Zoomon, Skype-on mindenféle felületen, de próbáltuk közvetlenül kapcsolatot tartani a gyerekekkel, tehát nem csak ebben a levelező formában ment az oktatás, és én azt tapasztalom, hogy ebben volt azért némi áttörés, tehát több intézményben szervezték meg az online órákat, többen vettek részt ebben pedagógusok, mint a tavaszi időszakban, de erre vonatkozóan közvetlen segítséget, főképpen úgy, hogy a munkaidőben kapott volna a pedagógustársadalom többlet segítséget, nem csak a szabadidőnkben jövünk, és oktatjuk ki egymást, tehát valamiféle rendszeresített formában; ennek az előkészítése, illetve ezzel kapcsolatos segítségnyújtás nem volt. Erre vonatkozó akarat, szándék mindenképpen látszott a pedagógusok többségében, nekem legalábbis ezek voltak a visszajelzéseim meg a saját környezetemben is ezt tapasztaltam. Az azonban szerintem mindenképpen óriási probléma, hogy ezt meg kéne rendszeresen kutatni, és én azt hiszem, vannak is ilyen jellegű kutatások, hogy a digitális oktatási formában melyek azok a hatékony eszközök, módszertani és egyéb eszközök, anyagok, amelyekre Éva is utalt, melyeket be kellene építeni a mindennapjainkba is, erre vonatkozóan azért kellene szerintem jóval több és nagyon jól hozzáférhető információ, akár jó gyakorlatok és egyéb bemutatók, hogy a szemlélet változzon. Nagyon nagy szükség lenne arra is, visszaadják az iskoláknak azt a

szabadságot, hogy a tantervi, a merev tantervi szabályozástól el tudjanak térni, és főképpen ilyen időszakban tudják a tananyagot olyan módon redukálni, hogy senkiben ne maradjon meg az a kényszer, hogy mindenképpen teljesíteni kell az anyagot, ha törik, ha szakad. De nagyon sokan ezt igazából ilyen kötelességtudatból csinálták kollégák is, tehát...

Bocsánat, hogy belevágok, de hogy ha valaki elengedte ezt a dolgot, és mondjuk azt érezte, hogy a gyerekeket nem szeretné ilyen módon terhelni, akkor ők most szankcióra számíthatnak?

Nagy Erzsébet: Nem, éppen ez az, hogy nem, de hát hogy ezt értsük meg, hogy ezt igenis megcsinálhatjuk, és minél többen csináljuk meg, hogy szortírozgatjuk a tananyagokat és próbáljuk redukálni. Ilyen, főképpen ilyen időszakokban annak nem tud lenni következménye, azt egyszerűen, nyugodtan meg lehet csinálni. És meg lehet csinálni azt is, hogy olyan idézőjeles számonkérési formákat, vagy inkább úgy mondanám, hogy értékelési lehetőségeket találunk ki, amelyekkel például a gyerekeknek érdemjegyeik lesznek, mert ha már nem változtatnak azon az EMMI rendeleten, amelyre hivatkozva itt folyamatosan kapták a szülők és a tanulók a fenyegetést, hogy évisméltésre vagy osztályozó vizsgára utalnak gyerekeket, akkor azt mi igenis, jó értelemben, de ki tudjuk játszani, vagy fel tudjuk használni azt a pedagógusi szabadságunkat, hogy mire adunk érdemjegyeket. Ezzel is szerintem jelentősen csökkenteni lehet a feszültséget. Az értékelésnél is át kellene gondolni, hogy mi a cél. Az a cél, hogy én most okvetlenül leosztályozzam, lefejezzem, megalázzam, megbuktassam vagy mit tudom én, mit csináljak a gyerekekkel, vagy pedig az a célom igazából, hogy tanulja meg, amit fontosnak tartok.

Hát ennek hírért visszük, pedagógusok ne féljete!

Nagy Erzsébet: Ne féljete, ne féljete, és ha félte, vagy ha valamilyen szankciót alkalmaznak veletek szemben, fordulatok a PDSZ jogsegélyszolgálatához, és akkor mi majd adunk segítséget.

Ercse Kriszta: Próbáltam összeszedni a gondolataimat, hisz egy pozitív választ vársz. Bizonyára nagyon szép számmal voltak pedagógusok, akik valóban a lehetőséget látták, hogy kikerülve az alól a nagyon-nagyon feszes kontroll, életellenes, szakmaellenes és gyerekellenes szabályozás alól, amit a háromdimenziós mindennapok adtak, és most valamilyen módon el tudtak mozdulni egy jóval korszerűbb pedagógia felé. Ez nyilván így van; vannak olyan pedagógusok, akiknek vannak ilyen típusú ambíciói, és béklyónak érzik ezt a jelenlegi rendszert. A többségi visszajelzés és az eredmények azonban nagyon nem erről szólnak. Most, ahogy Erzsit hallgattam, még inkább beleborzongtam abba, mennyire jó lenne, ha az oktatásban a nem szakértői pozícióban vagy minőségben lévő szülők is megértenék, hogy amiről itt most beszélünk - és aminek te is örültél -, egyszerűen az, hogy tanárok, ne féljete, vagy pedagógusok, nem kell féljete. Amit az ember megtapasztal, mikor elküldi az iskolába a gyereket a hétköznapokban, aki rettenetes állapotban jön haza; teljesen felesleges dolgokat kell bemagolnia, közben azt hiszi, ez a tanulás, amiből ő inkább soha többet nem kér. De mindez igazából a hatalom játéka, egzisztenciális fenyegetettség, kényszerítés, ami folyik, és nem az oktatásnak a valódi lényegéről szól.

Én borzasztónak találom, hogy pedagógiai tanulságokról nem beszélünk. Elnézést mindenkitől, aki ismer legalább egy jó tanárt (és persze sokkal-sokkal több van), mert most

kissé igazságtalan leszek. Úgy tűnik, ezt a hivatás-csoportot nem érdekli a saját szakmája, mert nem arról beszél. A többségi tapasztalat azt mondja, hogy amikor Erzi kötelességtudatról beszél, akkor valójában arról beszél, hogy meg kell felelni ennek az oktatásirányításnak, ami köztudottan és bizonyítottan nem a gyermeki érdekeket tartja szem előtt, mikor elvárja a 150 évvel ezelőtt is már elavult működési módot. Nem arról beszélünk, amit ez a pandémia szakmailag a felszínre hozott, és amiről elsősorban kellene a pedagógusoknak intézményi szinten, tantestületi szinten beszélni. Például arról, hogy milyen mértékben képtelen a szakma a differenciálásra, mert ha valamikor, akkor most igazán erre lett volna szükség, hiszen szélsőségesen különböző egyéni élethelyzetek alakultak ki nagyon hirtelen. Egyébként maga a képesség szerinti differenciálás is a korszerű pedagógiában már egy meghaladott álláspont, de még az sem működik a magyar oktatásban. Itt és most arra kellett volna tekintettel lenni, hogy az adott gyereknek, a családjának milyen problémáik vannak. Milyen a szubjektív, az objektív fenyegetettségük, van-e veszteségük, mennyire terhelhetők, egy mindezekre való fokozott figyelemmel, érzékenységgel.

Semmilyen mintája nincsen az iskola és a család, a gyerek, a tanuló együttműködésének, és egyenrangú, egalitárius párbeszédének. Ez egyébként módszertani és hatékonysági kérdés, meg alapvetően tanuláseméleti kérdés is, de most mindenképpen és elsősorban az emberségről lett volna szó. Arról, hogy figyelemmel vagyok a családnak a helyzetére, felmérem, kíváncsi vagyok rá, ahhoz képest porciózom a gyereknek és a családnak az iskola felől érkező stimulusokat, elvárásokat. És a másik, ami feketén-fehéren kiderült: a gyerekek nem képesek az önálló tanulásra, a saját tanulási folyamataik menedzselésére, mert az iskola nem így működik. Nem azt várja tőlük, és nem arra készíti fel őket, hogy képesek legyenek önállóan feldolgozni egy anyagot. Olyankor, mikor már tényleg csak arra képes a tanár – bármi okból, hisz ő is kerülhet olyan helyzetben -, hogy megüzenje: olvasókönyv 73-tól a 82-ig, aztán munkafüzet 55-57., akkor ideális esetben a gyerek azt mondja, jó, nem baj, akkor most így történik, önállóan feldolgozom. De ez ma Magyarországon nem tud így lenni. Ezek súlyos deficitiek, de nem erről beszélünk, és ez szerintem nagyon nagy baj.

Gyarmathy Éva: Igen, én úgy érzem, hogy ez az egész helyzet ez a távoktatásnak nevezett valami, szinte paródiája lett az oktatásnak, és nagyon jól megmutatta azokat a lehetetlenségeket, hogy ott ül egy csomó gyerek, akiknek bámulnia kell a képernyőt, képtelenek voltak eltérni a pedagógusok attól, hogy real time-ban mindenkinek ott kell lennie abban a pillanatban, ami persze iszonyú nehézséget okozott a családoknak, mert akár egyszerre három gyereknek kellett volna az eszközt biztosítani, ahol három gyerek van adott esetben. Vagy az, hogy a számonkérésben a pedagógus rosszul volt, merthogy a gyerekek biztos, hogy csalnak. Persze volt, ahol a szülő csinálta meg a feladatot, és igenis csaltak, mert miért ne csaltak volna, egyébként is csalnak a diákok, csak így sokkal könnyebb volt. Abban nem sikerült továbblépést elérni, hogy ne látszat tanítás folya, mert mit egyébként látszatnak tartom, ami az iskolában folyik, úgy csinálnak, mintha tanítás folya, mintha a gyerekek tanulnának. Ez egy Patyomkin oktatás. Kiadjuk a jegyeket, és ha kiadtuk az év végén az osztályzatot megvan az összes jegy, végigmentünk a tananyagon, akkor tanítottunk, de pontosan lehet tudni, hogy a gyerekek ennek a töredékét tudják elsajátítani, ezért értek nagyon egyet azzal, hogy nyugodtan lehet válogatni a tananyagból. Tehát a lelkiismerete tiszta lehet a pedagógusnak, ha ésszerűsíti a tananyagot. Csináltam felméréseket, nem most, hanem korábban, amikor még békeidőben a szokásos Patyomkin oktatás volt, és a gyerekek a legfontosabb ismereteknek a felét sem tudják nyolcadik

osztályban, ahol fölmértem. Tehát csak a látszatot veszíthetjük, hogy így közelítsem meg. Tehát nincsen erre, vagyis nem igaz, hogy nincsen, van egy csomó olyan módszer, amivel digitálisan is meg lehetne oldani, hogy ne real time-ban, ne egyszerre kelljen minden gyereknek ott lenni. Vannak platformok, módszerek. Például egy olyan tabletre készült program is létezik, ahol a gyerek a kézírást tanulhatja, mert mutatja neki: zöld, ha jól vezeti, sárgává válik, hogyha nem nagyon jó és piros, hogyha nagyon rossz. Ez megvan, ahhoz, hogy ezt el lehessen terjeszteni, kellene 2, azaz kettő millió forint. Semmi. Gondolom, egy széksor ára egy stadionban, vagy nem tudom, valami iszonyú kevés pénz az elpazarolt sok ezer milliárdhoz képest. És egy csomó ilyesmi előkerült, és a pedagógusok elkezdik használni, kiderül az, hogy igen, nem minden gyerek ugyanott tart. Egy ilyen program olyan, hogy akárhol is tarthat egy gyerek, mert ott nem kell mindenkinek csak az á betűt írni, mert aki ezen a feladaton túlment, mint egy gamifikációban, mehet tovább. És ezeknek az eszközöknek a léte mutatja, pont amiről itt szó volt, hogy igenis nem a tananyag leadása a legfontosabb. Viszont amire felhívnám a figyelmet, hogy amint fent, úgy lent, ami történik a pedagógusokkal, azt ők továbbnyomják a gyerekekre. Nincs autonómiája a pedagógusnak, nem tud önállóan dönteni, a gyerek sem tud önállóan tanulni, mert a pedagógus nem tud önállóan tanítani. Végigmegy a tananyagot. Mit tud csinálni a pedagógus, tananyagot leadni, ahogy neki kellene, mert nem erre készítik fel, hogy önálló, autonóm módon tanítson, és ugyanez történik a gyerekekkel. Mindenhol ott van ez az áttétel, tehát nagyon gyorsan lehetne változtatni, egyszerűen az oktatásirányítás elvárásai és a pedagógusképzés kellene változzon, hogy egy autonóm, alkotó értelmiségi létre való felkészítés legyen.

Jász Kriszta: Évához és Krisztához kapcsolódva, mindenképpen fontosnak tartom elmondani, hogy bár ez a baranyai település megúsza, de azért távol álljon tőlem, hogy relativizáljam azt a hihetetlen traumát, amit számtalan mélyszegénységgel sújtott településen élnek meg a gyerekek és a családjaik. A pandémiás időszak felszínre hozta, hogy mennyire szükség lenne az egyéb segítő szakmák megerősítésére, a szakmaközi együttműködések, kooperációk új platformra helyezésére. Ehhez elengedhetetlen lenne a felsőoktatási háttér reformja az érintett szakmákban. Nagyon sok ilyen településen a szociális munkás az, aki kvázi diplomásként, húzóemberként jelen van, és sajnos azért a nagy számok tükrében azt látjuk, hogy nem tudják hozni ezt a fajta többletfeladatot, ezt a fajta többlet szemléletet. Nem autonóm szereplőként vesznek részt a helyi folyamatokban, hanem adminisztratív szerepkörbe szorítva. Már unom magam, elnézést azoktól, akik most itt ülnek szintén a Zoomban, és újra végighallgatják, de ismét el kell mondani, hogy a változás ügynökeiként kellene ezen szakmák képviselőire tekinteni. Az ehhez szükséges tudásokkal felvértezni a felsőoktatási tanulmányaik vagy az átképzések során az érintett szakembereket, hogy ilyen típusú krízishelyzetben is alkalmassá váljanak a szerepük betöltésére, és hogy mentálisan is segítsék ezeket a településeket, az ott élőket, a helyi polgármestereket, akik sokszor alacsony iskolai végzettséggel, megfelelő háttérrel kell, hogy menedzseljék a kialakult krízishelyzetet, aminek sajnos az elmúlt időszakban is kevesen tudtak megfelelni, legalábbis ez látható a folyamatokból. Úgyhogy azt gondolom, vigyázó szemünket a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiára kell vetítenünk, ami most készül, 11 civil szervezet 14 oldalon megfogalmazta az első verzióval kapcsolatban az aggályait, aminek kapcsán kirajzolódott az a fő probléma, hogy például a humán ágazatok reformja nem jelenik meg benne. Tehát azt gondolom, hogy nekünk civileknek is most iszonyatosan fontos feladatunk, nyár ide, nyár oda, kiégés ide, vagy elfáradás oda, hogy nagyon odafigyeljünk, mi fog majd megjelenni ebben a stratégiában, kikényszerítsük a társadalmi egyeztetést, és hogy becsatornázzuk ezeket a vidéki hangokat

is. Tehát hogy ne csak az egyébként is jól látszódó civilek tudják elmondani a véleményüket e tekintetben is, hanem segítsük azokat a kevésbé látszódó szakembereket, akiknek joguk, hogy szintén hallassák a hangjukat egy stratégiai dokumentum elkészítése során.

itt

Burai Vera: Csak nagyon röviden én is annyit reflektálnék - és ide ismét behozom a nagyító-effektust - hogy Éva mondta azt, hogy különleges gyerekeknek mennyire ártalmas a mai iskola. Azt gondolom, hogy mindenkinek nagyon ártalmas a mai iskola, nem csak a gyerekeknek, hanem a pedagógusoknak is, minden iskolai szereplőnek.

Azt megint csak felerősítette a járvány, hogy a huszonegyedik század kihívásainak abszolút nem felel meg az iskolarendszer, és hogy nagyon nagy változtatásokra lenne szükség, arra, hogy felmérjék azt, hogy milyen lemaradások történtek, és hogy tényleg tanuljunk a hibákból és hogy elő tudjuk venni azokat a jó dolgokat, amik előfordultak az utóbbi pár hónapban.

Nem éreztétek úgy szülői szervezetként, hogy a szülői oldalról is nyomás érkezett a 21. századi iskola megteremtése érdekében? Merthogy ugye szülők nélkül nem fog menni ez a dolog, és amikor láttunk korábban civilek által szervezett, szakszervezetek által szervezett demonstrációkat, ahol ilyen célokért lépnek föl, a szülők eléggé cserbenhagyták ezt a próbálkozást, mondjuk így.

Burai Vera: Melyik próbálkozásra gondolsz?

Mondjuk, amikor a pedagógiai autonómiáért, a tankötelezettség miatt tüntettek, a megnövekedett óraterhek miatt tüntettek a pedagógusok, aminek a másik oldalán volt hogy túl sok a tananyag, szóval hogy egy ilyen reformintézkedést sürgettek volna a civilek, tehát többek között a szakszervezetekkel együtt, akkor nagyon kevés szülő volt, aki odaállt a változás mellé. Mármint ami látszódott a demonstrációkon. Lehet, hogy közben odaálltak, csak nem látszódott.

Burai Vera: Szerintem a szülői szervezetek mindenképp odaálltak. Tehát mi abszolút ott voltunk. De értem, érzem ezt.

Igen, igen, a szülők és a pedagógusok körében is látom ezt a kettészakadtságot, hogy, van, akik szeretnék azt, hogy ha lenne változás, és nagyon fontosnak tartják azt, hogy a mai kihívásoknak megfeleljenek, viszont vannak olyanok, akik nem. Én személy szerint is például nagyon rossznak tartottam azt, hogy az elsős gyerekeknek például hat órája van, de sok szülő nem ezt sem így gondolja. Ő már látja, amint beteszi a lábát az egyetemre a gyerekekre Ennek érdekében ráteszi egy olyan pályára, aminek a vége az áhított egyetem. Azt gondolja, hogy ez csak úgy megy, hogy folyamatosan terhelni kell a gyereket, hiszen "teher alatt nő a pálma". Bizony tanuljon az a gyerek, csinálja, teljesítsen.

Tehát szerintem itt is egy kettősség jellemző. Sokszor érzem azt, hogy vannak olyan szülők - de nem lehet azt gondolom általánosítani - akik egyrészt nem figyelnek oda kellőképpen a gyerekekre, és nem akarják a saját felelősségüket vállalni ebben a helyzetben - meg más helyzetekben sem - és vannak olyanok, akik pedig igen. Ők kiállnak azért, hogy valamilyen változás legyen. Amit mindenképp fontosnak tartok, az az együttműködés és a segítő szakmák, amiről Kriszta is beszél. Az, hogy alapvető lenne az, hogy a szülőket partnerként kezeljék. Épp egy online eseményről jövök, a Kerekasztal az iskolák biztonságáért szervezésében (KERIB), ahol minden alkalommal elhangzik az, hogy milyen fontos az

együttműködés az iskola szereplői között, és hogy mindenki nagyon számít ebben a folyamatban. Egyenrangú félként kellene tekintenünk egymásra, és komolyan venni a másikat. Amikor azt érzékeli az ember sokszor, hogy most a pandémia miatt a szülők nem mehetnek be egyáltalán az iskolába, - gyakorlatilag ki lettek tiltva az iskolából - van olyan érzésem, hogy ez tulajdonképpen sokszor jól jön a pedagógusoknak,. Hiszen nem látjuk, hogy mi történik az iskolában. Sokat kellene ezekről a dolgokról szerintem beszélni, és finomítani ezeket a helyzeteket, hogy minél inkább megismerjük egymás álláspontját. Hiszen sokszor az egymásnak feszülés - ami a pedagógusok és a szülők között is megnyilvánul - az az információ hiányából ered.

És már csak egy rövid kérdésem lenne, hogy tavaly úgy zártuk a tanévet, erre határozottan emlékszem, hogy volt egy pozitív hozadéka, az, hogy a szülők és a pedagógusok között több kommunikáció volt, tehát kifejezetten ebben a krízishelyzetben, ami egyik pillanatról a másikra állt elő, egymásra találtak jobban. Ezt szülők is mondták akkor, és pedagógusok is. A ti tapasztalataitok szerint ez idén hogyan alakult? Ez a kommunikáció ez megmaradt, erősödött, gyengült? Mi történt ezen a téren?

Burai Vera: Én a legelső időszakban jobban éreztem ezt az egymásra utaltságot, a másodiknál kevésbé, és nagyon-nagyon érzem most is, amivel kezdtem a beszélgetést, hogy mindenki iszonyatosan fásult és fáradt. Azt, hogy mindenki várja ennek az évnek a végét, és bár voltak tényleg nagyon jó próbálkozások is, nagyon szuper iskolák és igazgatók, meg rengeteget dolgozott sok pedagógus, de sajnos vannak negatív példák, amire már lehet hogy nem lesz idő, hogy mondjunk személyes történeteket,, de például érkezett hozzánk olyan jelzés, hogy a gyereket úgy feleltette a szaktanár, hogy egy órán keresztül, csukott szemmel kellett az online térben lennie és számot adnia a tudásáról. Ezek, azt gondolom, hogy nagyon meghatározó és egyben megrázó élmények egy gyerek életében.

De abszolút vannak itt is pozitív példák. Mondjuk az az iskolaigazgató, aki leírta az, hogy visszamenőleges számonkérés nincs. Azt gondolom, hogy ha ez a bizalom, ha megvan a diákok és a szülők felé az iskola részéről, akkor sokkal könnyebb helyzetben van egy diák és rajta keresztül persze a szülő. Minden helyzetben az a legfontosabb, hogy a gyerekek jólléte domináljon, hiszen minden értük, miattuk van. Ők a legfontosabb szereplői az oktatásnak, ennek a helyzetnek.

Köszönöm szépen! És most azt kérdezném, hogy tudunk e valamit azokról a szereplőkről, akiknek nem sikerült valahogy az oktatásban előírt feladatokat teljesíteni. Tavaly a Rosa Parks Alapítvány készített arról felmérést, hogy hány gyereknek sikerült bekapcsolódni a digitális tanrendbe, és hány pedagógus tudta őket segíteni. Sokkal többet beszéltünk a tavalyi tanév során arról, hogy mi történik a szegény települések gyerekeivel, a szegény családok gyerekeivel. Idén sokkal kevesebb szó esett erről, talán a Vera által említett fásultság az oka, de hogy most vannak-e adatok? A civilek terepen vannak sokszor, látjátok-e, hogy kikkel és mekkora baj van? Talán Emese.

Gál Emese: Kutatást az idén nem csináltunk, csak benyomásaink vannak a helyzetről a hozzánk járó gyerekek alapján. Az a benyomásunk, hogy összességében kevesebb bukás lesz idén, mint tavaly volt, viszont ugyanúgy rontottak a gyerekek. Valószínű azért is, mert már rögtön úgy kezdték a digitális oktatást, hogy volt eszköz mindenkinél. Tehát míg tavaly

tavasszal hetek teltek el úgy, hogy egyáltalán nem csatlakoztak be az oktatásba, addig ez most nem volt. Mi ennek is tulajdonítjuk azt, hogy most egy fokkal jobb talán a helyzet.

Jász Kriszta: Azt gondolom, alapvetően az a probléma, hogy már a pandémia előtt sem voltak mélyfúrás-jellegű kutatások – például - a gyerekszegénységet illetően, tehát úgy beszélgettünk tegnap egy rendezvényen róluk, hogy nincsenek átlátható adatok, miközben a statisztikákkal való trükközés zajlik. Európai uniós szinten is most jelennek meg olyan indikátorok, amelyek révén úgy tudjuk majd mérni a szegénységet és a kirekesztődést, hogy az a valósággal nagyjából korreláljon. Egyrészt súlyos módszertani problémák húzódnak meg a háttérben, másrészt nyilván Magyarországról elmondhatjuk, nagyon súlyos attitűdbeli problémák is. Azt gondoljuk, hogy tűzoltás jellegű beavatkozásokkal, ingyen étkeztetéssel, bár szintén ingyenes, de szerintem is rossz minőségű tankönyvekkel, akkor így letudtuk ezt a társadalmi feladatot, vagy megoldottuk ezt a társadalmi kihívást. A pandémia előtt, bár a szegénységi mutatók viszonylag jól alakultak, de a gyerekszegénység, és főként a nagycsaládosok helyzete, az iszonyatosan rossz volt. Amíg az Európai Unióban a három vagy annál több gyereket nevelő családok szegénységi és kirekesztődési kockázata 7%, addig ez nálunk 22 százalék. Tehát egy magát családbarátnak aposztrofáló kormány ezt a teljesítményt tudja ilyen tekintetben letenni, és erre jött rá a pandémia. Iszonyatosan fontos lenne, hogy ne a Gyerekesély típusú egyesületek többnyire önkéntes, lelkes munkáján vagy L. Ritók Nórán múljon az, van-e egyáltalán valamifajta visszajelzés, hogy mi történik a társadalom legmélyebb rétegeiben. Megfelelő pénzügyi háttérrel, humán erőforráson alapuló vizsgálatokra lenne szükség, hogy tiszta képünk legyen arról, mi a helyzet ezen a téren, és hogy mit okozott a pandémia.

Egy olyan országot ért el a járvány, ahol a legalacsonyabb volt a társadalmi mobilitás esélye az Unióban, az elosztási mutatók mentén pedig a 2. legigazságtalanabb állam. Ezt csak mélyítette a pandémia. Mentálisan is nagyon megdolgozta a családokat a járvány. Kétségtelen, tehát ezt ne tagadjuk el, hogy elsősorban a fekete és szürkegazdaságban többen meg tudtak kapaszkodni, és mentálisan is egy picit azt érezték, van felfelé is út. Na most ezeket az embereket vágta nyakon, elnézést a kifejezésért, a járvány, hiszen őket küldték először haza külföldről is, meg az éppen 200-300 kilométerre a lakhelyüktől lévő munkahelyükről. Erre a mentális kitettségre rakódott rá mindez, ami aztán lecsapódott – például - a családon belüli erőszak alakulásában. Szél Bernadettnek köszönhetően vált nyilvánossá, hogy iszonyatosan megugrott. Ez persze minden társadalmi réteget érint, tehát nem csak a mélyszegénységben élőkét, de azt gondolom, hogy egy olyan indikátor, ami azt jelzi, most nagyon-nagyon sürgető, hogy mentális segítséget adjunk olyan térségekben is, ahol már évek óta híre-hamva sincs gyermekpszichiáternek, pszichológusoknak. Ezt a területi egyenlőtlenséget most sürgősen csökkenteni kell, mert egyébként súlyos következményekkel kell számolnunk, ami sokkal többre fog kerülni minden szempontból a társadalom tagjai számára is.

Nagy Erzsébet: Igen. Nemrégiben, amikor találkoztunk egyszer Zoomon, akkor pont ezzel kapcsolatban is zártuk, ha jól emlékszem a beszélgetést, hogy egyszer majd vissza kellene kanyarodni arra, hogy hogy is zajlott a digitális oktatás a mélyszegénységben élőkénél, és ott milyen problémák merültek fel, és itt ugye, nemcsak az eszközhiányról van szó. Most azt azért tapasztaltam, hogy azzal, hogy ilyen rendkívül kegyetlenül bánt a kormányzat a pedagógusokkal és gyerekekkel és szülőkkel, magyarán, hogy életveszélyben is nyitva voltunk a dühöngő járvány idején, ez annyiban azért a mélyszegénységben élőknek mégis valamelyest segítséget nyújtott, hogy így azok a barátaink, akik korábban is a tanodákon és

különböző civil szervezeteken keresztül közvetlenül segítették a gyerekeket, ezt a munkát azért folyamatosan tudták csinálni, nem voltak róluk letiltva. De mindenképpen az az intézkedés azért hiányzott, hogy helyben el lehessen dönteni, hogy mikor mit kellene lépni. Tavaly ész nélkül ment a zárás, tehát olyan esetekben is, ahol nem volt gyakorlatilag veszély, azért mert nem volt éppen az adott településen fertőzött, és ezt helyben nyilvánvalóan lehet tudni. Most pedig mindenhol nyitás volt, illetve nyitva maradtunk ott is, ahol gyakorlatilag aratott a halál. Szóval ezek a központi intézkedések ilyen értelemben nagyon érdekesen hatottak ki a mélyszegénységben élőkre. Most aztán tényleg lehetett csinálni bármit is, ami ott helyben adottság volt, és így azért az a visszajelzésem van, nem tudom, ezt majd ti megerősítitek vagy cáfoljátok, hogy azért helyben most több segítség adódott, de ugyanakkor viszont ezt mind veszélyes körülmények között kellett megoldani, hiszen nem volt tesztelés, nem volt semmiféle járványügyi intézkedés nagyon sok helyen. Magyarán ki volt téve mindenki annak, hogy az életét veszélyezteti és kockáztatja.

De egyébként azt kell hogy mondjam az egészről, vagy ami így felmerült, pedagógusok alkalmassága, autonómiája, mit mernek csinálni és mit nem, hogy mindig a fejétől búzlik a hal, hát itt, jelen esetben is. Tehát addig, amíg az a tantervi szabályozás van, ami van, amíg az iskoláknál meghatározott, hogy mennyiben térhetnek csak el, alternatív iskolák is alig valamiben a központi előírásoktól, amíg mindenféle tanügyi manusok veszélyeztetik folyamatosan a munkánkat, és gyakorlatilag rombolnak távolból tankerületi központi igazgatók és egyebek, akik megmondják a tutit, pedig nem is ismerik a helyi sajátosságokat, de mindenki vár az ő parancsukra, addig nem nagyon tud más történni. Vagy amikor előírja a köznevelési törvény, a korábbi közoktatási nem, de a mostaniban benne van, hogy órára lebontott tanmenetet kell készíteni, és akkor azt be lehet vasalni, ettől szoktak félni egyébként a pedagógusok. Be kell írni az órát a Krétába, és akkor a tanmenethez képest látszik, hol tartunk, és egyebek. Szóval ez addig, amíg így megy, hogy központilag előírják, hogy ezeket az órára lebontott irományokat kell csinálni, a tanmeneteket, és amikor ilyeneket elő tudnak írni központilag, a nevelőtestületeknek kéne összefogni talán, és azt mondani, hogy nem, hát mi magunk szabályozzuk a szervezetünket és működésünket, és mi majd meghatározzuk, hogy hogyan lesz a digitális munkarend. Ezt a pedagógusok nem szokták felvállalni, tehát előírják nekik kívülről, hogy kérem szépen itten márpedig, majd itten bevezetjük az online órákat, és az pedig meg akkor lesz, amikor az órarendi órák vannak, és slussz-passz, kabát.

Amikor például megbeszéli egy nevelőtestület, ahol azért többen egy kicsit mégiscsak lőnek ahhoz, hogy mit is kell érteni digitális oktatás alatt, ismernek egy-két olyan módszert, ismernek olyan platformokat, olyan oldalakat, ahol lehet egyénre szabott feladatokat, önellenőrzésre alkalmas feladatokat a gyerekeknek adni, hogyan lehetne felépíteni. S amikor megbeszéljük, hogy kéne csinálni egy digitális tanrendet vagy valamit, és úgy összeállítani, hogy akkor ez hogyan nézne ki, és hogy egyébként az online óra az nem ám ez a frontális oktatás, tehát nem arról szól, mintha én bemennék a tanterembe, és akkor oda kiülök, mint a 19. századtól, és akkor ott osztom az eszet, hanem hogy az konzultációra való, kapcsolattartásra való, és egyébként a gyerekeknek még azt is el lehet magyarázni, hogy ők maguk hogyan hozhatnak létre csoportokat, így az online térben is akár dolgozhatnak együtt, és a kooperációnak milyen számos fantasztikus lehetősége van, szóval amikor nem erről szól a történet, akkor mire várunk. És egyébként felhívnám a figyelmeteket arra, én egy picit kinéztem itt, hogy milyen kommentek jöttek be, nézzétek meg, nagyon-nagyon érdekes dolgokat írtak, például itt írta P. Gábor, hogy addig lesz így, amíg véletlenül össze nem fog a teljes pedagógustársadalom, és például nem oldja meg péntekről hétfőre a digitális átállást, hanem kiharcolja, hogy akkor legyen ugyanúgy két hét

szünet, ahogy az egyetemekenél volt, és ez kell, ugye, hogy valahogy egységes csapat legyen. Én úgy gondolom, hogy ahhoz is kell, hogy felkészüljünk például egy digitális átállásra, de erre megint nem adtak módot.

Meg azt írja, felemelhetné a hangját a NAT ellen is, amelyben annyi anyag van egy évre bezsúfolva, amit ledarálni lehet, átadni viszont azért inkább nem. S amíg nincs ellenállás, addig ez lesz. Hát teljesen igaza van. Igen, egyrészt fel kellene ismerni a jogainkat, például a nevelőtestületnek a jogait, amelyek például meghatározzák nemcsak, hogy a pedagógiai programban döntünk, de a működésünkben is, meg mindenféle iskolai eseményekben, és azt nem lehet felülről nekünk előírni. És ki kellene harcolni szülőknek is persze több beleszólást, mert hiszen tudjuk, hogy a törvényben egyébként most már a véleményezési jogokat is megnyirbálták, de hogyha nincs előírva a törvényben, attól még a véleményezési jogunkat gyakorolhatjuk, és igenis emeljük fel a hangunkat, és úgy gondolom, hogy ilyen esetekben, például hogy ha mondjuk adott esetben egy szakszervezet felméri, hogy mikor sztrájkolna vagy álljunk le vagy egyebek, akkor abba bele kellene állni, és nem csak buzdítani bennünket, hogy végre csináljunk valamit. Mert nagyon sok mindent meg tud csinálni például egy szakszervezet. Én magam például elég sok mindent el tudok intézni bíróságokon, el tudok menni mindenféle tanúként meg minden variációban jelen voltam ilyen helyeken, illetve tudunk adni tanácsokat, de együttesen fellépni, demonstrálni, sztrájkot szervezni tudunk, de sztrájkban részt venni a többiek nélkül, pedagógusok nélkül, az oktatásban dolgozók nélkül nyilvánvalóan nem tudunk. Tehát mi csak az eszközöket, a lehetőséget tudjuk alájuk tenni, és ha marad a társaság felforradalmár, akkor ebben a kérdésben mi sem tudunk továbblépni.

Ercse Kriszta: Egyetlen mondattal még kicsit Verához is kapcsolódnék. A megosztottsággal kapcsolatban; van egy nagyon egészségtelen reflexe a magyar társadalom nagy részének, az, hogy a mindenkori hatalomnak be kell hódolni, szót kell fogadni. Nem vagyunk önérzetes, autonóm állampolgárok, nem vagyunk tisztában a jogainkkal, semmiféle jogunkkal. Le tudjuk gyűrni magunkban, ha úgy tetszik, az anyatigrist vagy az apatigrist, hogyha ránk parancsolnak, vagy hoznak egy olyan szabályozást, ami egyébként nonszensz. Amennyiben egy szabályozás megszületik, akkor azt úgy vesszük, hogy az kőbe van vésve, nem kérdőjelezzük meg. Pedig de, ha szükséges, kritikusan meg kell kérdőjelezni, és fel kell tenni a kérdést, hogy nem nekem van-e igazam, amikor a gyerekemért aggódom, és beleszólást szeretnék az életébe.

A másik, hogy a társadalom egésze, amibe természetesen a pedagógusok is beletartoznak, tulajdonképpen mi másból tudna kiindulni, mi mást tudna jó gyakorlatnak, bevált gyakorlatnak tekinteni, mint mindenki a saját tapasztalatát. És a magyar oktatás nagyjából 365 ezer éve pontosan ugyanígy néz ki, azaz, ha a barlangi tanterembe bement volna valaki, akkor dettó ugyanaz történik, mint most 2021-ben a nyitás után. Éppen ezért bizalmatlan a társadalom majd' minden része a változással szemben. Lehet, hogy ő maga rosszul érezte magát az iskolában, és lehet, hogy amúgy hallja ezeket a nagyon szexi behívó szavakat, mint transzverzális kompetenciák - ha valaki elmagyarázza, még meg is érti, hogy mi az -, de igazából nem látja át a folyamatot, hogy egy változásból, változtatásból az ő gyereke hogyan jönne ki jól. Vagyis úgy a széles társadalom, mint a pedagógus hivatás-csoport (akik kulcsszereplők) számára egy nagyon-nagyon jól szervezett kampányt kellene a kormányzatnak indítania azért, hogy tovább tudjunk lépni, legalább ezt a századot utol tudjuk érni. De persze eszük ágában sincs.

Tulajdonképpen akkor jelentkeztem szólásra, amikor a mentális gondozásról kérdeztél, Dóri. Nagyon sokat beszéltünk arról a munkacsoportban, hogy a pedagógusok mentálhigiénés

támogatása, különösen a pandémiás időszak után, mennyire nagyon fontos lenne. Ahogyan most Vera, de szerintem mindenki más is említette; a társadalomban mindenki fáradt, fásult, és attól függően, hogy kinek milyen személyes élményei, félelmei voltak, rettenetes idegi, pszichés és mentális állapotban vagyunk.

Én azt nagyon erősen hiszem, hogy amint az egészségügyi dolgozókkal sem foglalkozik a kormány, úgy nem foglalkozik a pedagógusokkal sem, pedig nagyon kéne. És nem csupán azért, mert egyszerűen kint tartották őket a frontvonalban, rájuk építették a gazdaság működését, úgy, hogy sem védelmet, sem megelőző intézkedéseket, sem felkészítést a helyzetre, sem támogatást, sem eszközöket, sem tehermentesítést nem kaptak, oltást sem akartak nekik adni.... De ők kint voltak, dolgoztak, és ez a végletekig kiüríthette őket. Szóval nem csak azért, mert saját jogon érdemlik meg, hanem azért is lenne nagyon fontos most a tanév végét követően gondoskodni az ő talpra állításukról, mert ők lesznek azok, akiknek lehet, hogy már nyáron ott lenni a gyerekekkel, hiszen ahogy Erzsébet is említette, a kormány se a munkaadók, se a munkavállalók támogatásával nem foglalkozott, ebből következik, hogy elfogytak a nyári szabadságok. Szeptembertől mindenképpen a pedagógusok lesznek azok, akiknek a gyerekekkel fel kell dolgozniuk, hogy mi történt az elmúlt tanévben, hogy ki mit élt át, ki mit értett, ki mit érzett. És ha nem állnak majd erre készen, teljesen érthető okokból kifolyólag, annak a gyerekeink isszák meg a levét. A kormánynak nagyon-nagyon-nagyon súlyos felelőssége és feladata lenne ez a bizonyos mentálhigiénés támogatása a pedagógustársadalomnak – mint ahogyan más hivatáscsoportoknak is.

Örülök, hogy szóba hoztad a nyári szünetet. Most ezután a különleges tanév után ez rejt-e újabb veszélyeket? Mit tudnak tenni a szülők, mit tudnak tenni a civilek, hogy mérsékeljék azt a kárt, amit már ugye eleve a gyerekek elszenvedtek a jelenléti oktatás hiánya miatt, az iskolai nehézségek miatt? Hogyan hogyan kezeljük ezt, mire figyeljünk oda?

Jász Kriszta: Azt gondolom, fontos lenne, hogy egyfajta önszerveződés elinduljon például a nyári szünet teremtette kihívások kezelésére. Kovách Imre mondja azt, az ismert vidékszociológus, ne gondoljuk, hogy az autonómiának nincsenek ott a csírái a vidéki közösségekben. Most elsősorban a gazdasági szereplők mozgatják ezeket a fajta autonóm szerveződéseket. Alapvetően azt gondolom, fontos lenne, hogy a humán szektor képviselői is egyfajta húzóemberként beindítsanak ilyen folyamatokat, már csak segítő céllal is. Kezdjék el átbeszélni, hogy mi történt a településükön, mi történt abban a járásban, milyen megoldások léteztek. Én itt Erzsébethez kapcsolódóan azt mondom, picit veszélyes, amikor a jó példákat hozzuk be, mert a kormányzat hátradől, és azt gondolja, nincs itt tennivaló. Most is óvni attól, hogy azt gondoljuk, na, majd a civilek meg ezek az önszerveződő közösségek mindent megoldanak. Azt gondolom, ahhoz, hogy valami elinduljon, és egy gyors segítség érkezzon a mindenféle mentális kihívásokkal küzdő szereplőknek, ott helyben is, az kell, hogy a humán ágazat is ilyen módon elkezdjen egy kicsit szerveződni. Kibeszéljük- nyilván külső segítséggel is -, meg belső emberek megtalálásával ezt a kialakult helyzetet. Levonjuk a tanulságot, és kidolgozzuk a továbblépés következő fázisát, segítve ezzel a kormányzatot, ami, majd bízunk benne, eljut oda, ha más nem, a választási kampány kikényszeríti, hogy egy picit az emberek lelke felé is legyenek üzenetei.

Nagy Erzsébet: Én itt beszélnék egy ilyen jogi természetű anomáliáról is, főképpen az óvodákat érinti. Elég sok önkormányzattól hallottuk azt a hírt, hogy amiatt, hogy a szülőknek ki kellett venni a szabadságát, és itt nyáron megoldatlan a gyerekek elhelyezése, úgy döntött a polgármester, hogy lerövidíti az óvodák a nyitva tartását, ilyen módon próbálja segíteni a

szülőket, ami persze egy nemes gondolat, hogy segíteni kell a szülőket, csak ezzel azért van egy-két probléma, például az óvodában dolgozóknak is jó lenne kiadni a szabadságát, meg nagyon jó lenne, ha azért ők is tudnának pihenni, nem beszélve arról, hogy totálisan jogsértő az egész. Azért mondom mindezt, mert nyilván óvodapedagógusok is nézik, vagy visszanézik ezt a fórumunkat. A 20/2012-es Emmi rendeletben van világosan leírva, annak is a 3. § hetedik bekezdésében, hogy az óvodai nyári zárva tartásról legkésőbb február tizenötödikéig, a nevelés nélküli munkanapokról legalább hét nappal a zárva tartást megelőzően kell a szülőket tájékoztatni. Magyarán el kellett döntenie ezt már február 15-éig, hogy hogyan van a zárva tartás, és nincs ahhoz a polgármesternek joga, senkinek nincs joga, hogy ezt a zárva tartást még akár most is, a pandémia idején vagy most éppen ebben a szakaszában is megváltoztassák. De persze tudjuk, hogy attól még a probléma fennáll, és aztán pedig itt jön be az iskolák és az óvodák problémaköre is. És mindenki úgy tekint rá, hogy azért ez egy gyermekmegőrző hely alapvetően, oldják meg az iskolák is, szervezzenek olyan programokat nyáron és egyebeket, hogy aztán a gyerekekre tudjanak vigyázni, és a pedagógusoknak ez kötelességük. Hát kérem szépen, nem így van. A gyermekvédelmi törvény alapján a nyári időszak, a gyermekek napközbeni felügyelete az önkormányzati feladat, az önkormányzatoknak kell a jogszabály szerint azokat a különböző foglalkozási formákat, akár táborokat vagy nyári napköziket megszervezni, ahol a gyerekek felügyelete biztosított, és aki oda elmegy dolgozni, azt külön megbízás alapján külön meg kell fizetni. Viszont azt is tudnunk kell, hogy az önkormányzatok meg totálisan ki vannak véreztetve. Nekem most is a pécsi önkormányzattal azért kellett meccseznem, hogy legalább a tavalyi díjazást adják meg a pedagógusoknak. Szó volt arról, hogy esetleg csökkentenék, hogy nincs, egyszerűen nincs forrás, hogy a balatonfenyvesi táborban, amiben egy héten keresztül gyakorlatilag 0-24-ben kell dolgozni, ne kapjanak kevesebbet, mint az eddigi mérték, ami 49 ezer forint volt, bruttó 49 ezer forint, egy hétre, úgy hogy a családjától távol van, és éjjel-nappal felelősséget vállal a gyerekekért. Szóval itt ilyen jogszabályi háttér van, és ugyanakkor persze megoldatlan problémák, mert egyrészt ott vannak a forráshiányos önkormányzatok, ott vannak egyébként a forrás- és információhiányos vezetők, polgármesterek is, akik gyermekfelügyeleti helynek tekintik az óvodákat, és gyakorlatilag ilyen tulajdonként kezelve beosztogatják, hogy akkor most ott Marika néni igenis ott marad és majd vigyáz a gyerekekre, ugyanakkor meg ott van az a hihetetlen nagy társadalmi igény, hogy valahogy meg kellene oldani a problémát, mert a kormány nem segítette a kisgyerekekkel otthon lévő szülőket, és ők bizony elhasználták a szabadságukat. Tehát ez a feszültség jelen pillanatban megvan, és ez is óriási gondokat okoz, a településeken is sokszor olyanok ugranak egymásnak, akik mindezekért nem felelnek, vagy nem tehetnek róla és nem ők a felelősek.

Gyarmathy Éva: Egy másik probléma oldalra hívnám fel a figyelmet. Nagyon fontos lenne, hogy azokat a lemaradásokat, főleg a kicsi gyerekek esetében, valahol pótolni kellene. Nyáron azonban mégsem lehet a gyerekeket befogni. A megfáradt pedagógusoknak is gond a gyerekeket most megint tanítani. Nagyon komolyan az oktatásirányítás feladata lenne, hogy erre elkülöníteni pénzt biztosítson, hogy szakemberek foglalkozzanak főleg a kisgyerekekkel, mert ahogy mondtam, ott hatalmas probléma van. A hátrányos helyzetű régiókban általános a baj. Ott a szünidei veszteség egyébként is nagy, de most nem csak a szünidei volt, hanem egyébként is. Tehát komoly pénzeket kell elkülöníteni, mert ez hozzátartozik a járvány kezeléséhez, hogy egy ilyen nagyon nagy elmaradással kell valamit kezdeni. Azt gondolom, hogy csak amennyivel mondjuk egy vadászati kiállítás költsége növekedett, csak az a növekmény is elég lenne erre, tehát ez nem egy hatalmas összeg.

Iszonyú azt látni, hogy mire mennek el ezek, amik szétfolynak, miközben a jövőnk az úgy, ahogy van, lerohad. Szinte szó szerint. És pedig vannak módszerek. Például még tavaly kezdtük el a tanulókétyákat gyártani, önkéntesek, pedagógusok gyártanak olyan tanulókétyákat, amiket társasjátékokhoz lehet használni. Annyi gyönyörű kezdeményezés van, semmi más nem kéne, csak megfelelő kereteket biztosítani. Az oktatásirányításnak gondolkodnia sem kéne, csak annyit, hogy igenis ezeket a tábortokat megszervezni, szakembereket megfizetni hozzá, és akkor azért másképp indulnánk már az ősz és általában a jövő felé. Mert az, hogy a gyerekek most ősszel majd egy csomó kudarcral szembesülnek, és itt a kisgyerektől nagy gyerekekig, egyetem, mindenhol, azzal nem az a baj, hogy majd milyen osztályzataik lesznek, hanem az bizony a mentális egészséget megint érinti. Ha valaki folyamatosan kudarcokat szenved, az hosszútávon az egész társadalom számára nagyon nagy veszélyt jelent.

Jász Kriszta: Ha már pénz, akkor az Esély Labor Egyesület is évek óta követeli, hogy a családi pótlékot duplázzák meg. És hát nyilván az elmúlt időszakban, ha valaki figyelte a politikusi megnyilvánulásokat ellenzéki oldalról is, ők is hangsúlyozták, hogy a könnyen osztható, kevés adminisztrációval járó szociális transzfereket meg kell emelni. Egyrészt azért, mert tizenkét éve az összege nem nőtt, elinflálódott, másrészt pedig egyszerűen ez egy szükségszerűség. A magyar társadalom egyharmadának van némi megtakarítása, a kétharmadnak szinte semmi vagy elenyésző. Kiemelném a gyermeküket egyedül nevelőket, akik nagyon sokan vannak, és akik közül számosan elvesztették az állásukat, vagy még mindig küzdenek az újra elhelyezkedéssel. Itt ágazatok omlottak össze stb..Tudjuk, hogy Magyarország adta a legkevesebb támogatást ezen a téren a munkavállalóknak meg a vállalkozásoknak. Azt gondolom, bőven megérett a helyzet arra, hogy az ilyen típusú juttatásokat megemeljék, és a családi pótlék tényleg egy nagyon jól ismert, könnyen osztható, bejáratott szociális transzfer. Az lenne a minimum, hogy ebben a helyzetben érdemben hozzányúljanak ehhez, és így segítik a családok túlélését, hiszen nagyon sok esetben kulcsfontosságú bevételi forrás egy ilyen szociális transzfer, sajnos ez az ország most itt tart.

Jött egy nagyon elkeseredett komment, azt gondoltam, felolvasom nektek: "Nagyon szép gondolatok, eredmények, itt ülünk többedmagunkkal fiatalok, de nem hangzott el semmi kézzelfogható. Mit lehet itt még időben tenni, vagy már semmit? Inkább várjuk meg, míg összeomlik. Senkinek nem fáj eléggé?"

Ercse Kriszta: Egyfelől én ezt tökéletesen megértem, másfelől viszont azért egy dolgot semmiképpen ne felejtsük el. Mi gyakorlatilag tíz éve nézzük akár a szociális, akár az egészségügyi, akár az oktatási területnek a – tulajdonképpen - haláltáncát, és egyfolytában arról beszélünk, hogy mi miért nem jó, milyen súlyos következmények várhatók. És bár sajnos beigazolódnak az, amit mondunk, de nekünk nincsenek óriási lehetőségeink, nincs mozgásterünk. Amint Erzsébet mondta; egy szakszervezeti képviselő el tud menni a bíróságra, és ott tud fellépni, de sztrájkolni nem tud egyedül. Mi el tudjuk mondani bárhol és bármikor, hogy milyen lenne és mitől lenne jó egy másfajta oktatás, mi mivel hogyan függ össze, hogy akár a fiatalok vagy az idősebbek ezt világosan átlássák. Mi hozzá tudjuk segíteni a szélesebb társadalmat ahhoz, hogy értse a folyamatokat, melyek már tíz év óta zajlanak ebben az országban, közelebbről az oktatásban is. Mert ami tíz éve az oktatásban folyik, az borzasztó, és nemcsak egyszer majd lesz borzasztó, hanem már most is, minden nap borzasztó. Élhetetlen, haszontalan, káros minden egyes szereplőjének, a gyerekeknek, a

szülőknek, a pedagógusoknak, mindenkinek. Mit tudnak tenni azok, akik ezt látják és megértik, és el vannak keseredve? Fel tudnak lépni, és nyomást tudnak gyakorolni a kormányra. Abban az esetben, ha a kormányt nem érdekli a saját megrendelőinek, vagy fogalmazzunk másképp: a saját munkaadóinak az elvárása - hiszen ne felejtjük el, mi vagyunk a társadalom, amelyik ezt a kormányt megbízta, hogy a közjavakkal, a mi javainkkal gazdálkodjon jól, olyan módon, hogy jobban érezzük magunkat, konkrétan a gyerekeink valódi életesélyt kapjanak -, akkor ezt a kormányt le kell váltani. Ez a kormány nem jól működik, és ha nem is hallgat ránk, ez a logikus és felelős cselekvés. Ezt mi, civil és a szakmai szervezetek egyedül nem tudjuk megtenni.

Amit tudunk, azt tesszük: tíz éve tájékoztatunk, sőt korábban konstruktíve megszólítottuk már a kormányt is. Éppen most el is lehet olvasni a közoktatási államtitkár Magyar Nemzetben megjelent, tulajdonképpen nagyon alacsony színvonalú, de önmagában beszédes írományát, ahol olyan civil, szakmai szereplőket rugdos, akik szakmai párbeszédre törekednek.

Vagyis azt tudom mondani, hogy ha valaki boldogtalan, elégedetlen és elkeseredett, akkor ennek adjon hangot, kezdje el képviselni az érdekeit minden olyan demokratikus módon és fórumon, ahogyan az csak lehetséges, és hogy ha ez a kormányt nem érinti meg, akkor bizony le kell váltani.

Gyarmathy Éva: Én ebben a színjátékban, amit oktatásnak neveznek, azt a problémát látom, hogy igazából nagyon könnyű nem csinálni semmit az oktatásirányításnak. Az oktatásirányítás kiad valamit, hogy így kell csinálni, majd utána ellenőrzi, minősíti, hogy megcsinálták-e. Ugye mindenki szeretne megfelelni, mert ha nem felel meg, akkor... tehát visszaüzen, hogy igen, megcsináltuk, minden rendben van, és akkor azt mondhatja az oktatásirányítás, hogy hát bocss, minden rendben van. Itt van, megtörténtek az érettségik szépen lefutnak, mindent megcsináltak, tehát le van papírozva. És hozzáteszem, nyilván vannak, akik politikusként vannak az oktatásirányításban, és használják ezeket az adatokat, de én olyanokkal vagyok kapcsolatban, akik nem azon a szinten vannak, hanem szakmai szinten, és ők nem is látják, de tényleg nem látják, hogy mi van. Tehát a pedagógusok visszajelzése alapján ők azt látják, konkrétan például, azon a területen, ahol van tapasztalatom, az ilyen furigyerekek, tehát a sajátos nevelési igényű, BTMN-es kérdésekben is visszakapja az oktatásirányításban dolgozó kolléga, hogy minden jól van, megoldottuk stb., és nem tud róla mi van valójában. Tehát vissza kell jelezni, hogy ez így nem megy, mert addig teljesen hiába tépjük mi itt a száunkat, mert nekünk elmondják a pedagógusok, de ha felfelé meg mindent szépen elsimítanak, és úgy csinálnak, mintha rendben lenne, mert meg kell felelni, akkor a dolog nem fog menni.

Egyébként azért mondom, hogy színjáték, és az előbb is mondtam, figyeljük meg, hogy mindenben, ami a pedagógussal történik, ugyanez történik a gyerekekkel is. A gyerekek is úgy csinálnak, mintha tanulnának. Csalva, így-úgy, de a pedagógus elégedett, mert azért a gyerek visszaböfögte ezt az anyagot, jól van, le tudja papírozni, és ez így megy tovább. A gyerekek sem vinnynak, ha nem ilyennek kell lenni, szót fogadunk, és a pedagógus, úgy érzi, megcsinálták. Merthogy a gyerekek beadták az összes feladatot, a PDF-re válaszoltak, kitöltötték a rubrikákat, ugyanúgy, ahogy a pedagógus is. Amint fent, úgy lent ugyanaz a probléma, és ezért a pedagógus is úgy gondolja, hogy elvégezte a feladatát vagy szeretné úgy gondolni, és nem akarja másképp gondolni és fölfelé is meg akar felelni. Tehát itt, ebben valóban kevés az, hogy egymás között pampogunk. Föl kell vállalni azt, hogy ja, így nem lehet. Ez nem tanítás, így a gyerekek nem tanulhatnak, és a pedagógus szakember is, egy

csomó tudása van, és ezt a tudását bátran használja, akár a gyerekek felé, akár az igazgató és az oktatásirányítás felé, udvariasan és szakmailag, a szakmaiság ezért nagyon fontos.

Nagy Erzsébet: Még azzal egészíteném ki, hogy a szakmaiság és valamennyi kis jogi ismeret fontos még, mert az ad némi erőt, energiát ahhoz, hogy elinduljunk akár a tiltakozás irányába is, olyan módon, hogy aztán utána ki-ki ne kezdjen el félni, mikor hazamegy, hogy Jézusmária mi lesz ebből; így van most például az a rendkívül nagy mennyiségű felgyűlt lemaradás vagy nem tudom, minek nevezzük, mert azért nagyon sokszor egyébként itt nem lemaradásról van szó, hanem egyszerűen felesleges anyagokat dobtunk ki, amit én nem is biztos, hogy bepótolhatnék. De persze vannak olyan problémák, hogy bizonyos skilleket egyszerűen nem lehetett digitális módon fejleszteni, szóval számos dolog, ami azért pótlásra szorul. Na, de hogy szól a tanév rendjéről szóló miniszteri rendelet? Azt írja, hogy ha az adott tanévben nem sikerült a követelményeket teljesíteni, azt a következő tanítási évben kell pótolni. Ezt így világosan leírja a rendelet. Hát akkor kérem szépen, itt van a felhatalmazás, hogy ha elkezdjük a következő tanévet, akkor igenis foglalkozhatunk jó darabig azzal, hogy felmérjük, hogy milyen hiányosságok vannak, amelyeket mindenképpen kellene pótolni. Erre kellene elsősorban törekedni, és nem arra, hogy megyünk csak úgy előre, mint a birka, itt a tanmenet, és tanítsuk le az anyagot, és egyébként meg baromira kell sietni, mert a gyerekek nem tudnak semmit, közben meg azért egy-két dolgot tisztázni meg meg pótolni kell.

És akkor már semmire nincs idő, mert egyébként, ha semmire nincs idő, akkor mi marad? Akkor marad ez a bizonyos hagyományos frontális oktatás, amelyben viszont képességeket, készségeket fejleszteni nem lehet vagy csak nagyon minimálisan. Mi azért csináltuk egyébként eredetileg a nedolgozzy.hu oldalunkat, mert az eredetileg egy kampány volt, mégpedig arra, hogy a rengeteg ki nem fizetett túlmunkát hogyan lehet jogi eszközökkel kiharcolni, hogy kifizessék, ezért is lett ez a címe, és aztán pedig, mikor láttuk, hogy annyira elterjedt és sokan olvassák, akkor gondoltuk, hogy ez most már egy tájékoztató oldal lesz, ami nem csak a túlmunkáról szól. Most már mindenféle témában ide szoktunk írogatni és ebben jogi segítséget is adunk, hogy ne csak tájékoztassunk, hanem fel is bátorítsuk a kollégákat, hogy merjenek lépni, főképpen amikor ahhoz jogszabályi hivatkozásokat is találnak. Mindezt azért, hogy kevésbé féljenek a retorziótól. Én azt javaslom, hogy ezeket is nézegessék. Nézegessétek és együtt beszéljétek meg a további lépéseket és mindenképpen célszerű kinek-kinek az ízlésének, indíttatásának megfelelően szakszervezetekhez, civilszervezetekhez csatlakozni. Ezt mondanám a kommentelőnek, ezt kellene csinálni, Krisztához kapcsolódva.

Jász Kriszta: És olyan kis lépésekkel is lehet indítani, hogy mi például készítettünk, hamarosan napvilágot is lát - egy videó a Digitális Oktatási Stratégiáról. Ahhoz nem kell végigülni másfél órát, hogy képbe kerüljünk, mi történt az elmúlt egy évben, igyekeztünk szakemberek bevonásával és az arcunkat adva ehhez, ami azért nem egy veszélytelen mutatvány a mai Magyarországon, néhány percben összefoglalni ezt a történetet. És akkor a megtekintése után egyrészt ezeket lehet osztani, másrészt pedig lehet erről beszélgetéseket szervezni. A PSZ Ifi felmérése szerint maguknak a pedagógusoknak is, akiket elértek, csak a 18 százaléka hallott egyáltalán a létezéséről. Most a probléma ott kezdődik, ha a létezéséről sem tudunk, miközben évek óta elkészült az anyag, nagyon-nagyon sok pénzért. Tájékozódunk, tudomást szerzünk erről, és utána beleállunk ebbe, visszük a hírt, és számonkérjük a megfelelő szereplőket. Hogy van az, hogy van egy ilyen, és közben a pandémia révén meg elszenvedtük ezt a kialakult helyzetet, úgy mintha

nem lett volna egy stratégiánk, amit egyébként a szakma még jónak is talált. Tehát azon kevés stratégiai dokumentumok egyike az elmúlt tíz évből. Ezek itt kezdődnek, hogy a saját szakmánkban is tájékozódunk. Én például most ekéztem a társadalmi mobilitást de a SzocOkoson láttam, egy forrásnak köszönhetően társadalmi mobilitás mentorok lesznek alkalmazásban, Nyilván követni fogom, hogy mit fognak a gyakorlatban csinálni. Kik ők és érdemben hogyan fognak majd hozzájárulni a mobilitási adatok javításához. Tájékozódunk kell a saját szakmánkban vagy az érdeklődési körünknek megfelelően, aztán csatlakozunk, lépünk stb.. érdeket érvényesítünk a nap végén.

Gyarmathy Éva: Azért tegyük hozzá, nem véletlen, hogy nem tudta, nem akarta bevezetni az oktatásirányítás ezt a Digitális Oktatási Stratégiát, mert ez eleve egy más oktatási szemléletet kíván. Tehát ott kezdődik, amikről beszéltünk, amit most a pandémia, a különböző módon megoldott digitális távoktatás hozott felszínre, problémák, ezek mind azt jelzik, hogy miért nem lehetett ezzel bármit kezdeni. Elmaradt egy teljes fejlesztése az oktatásnak, és én azt nagyon nehezményezem, hogy a NAT-ot 2020-ban bevezették, amely nem illik össze azzal a Digitális Oktatási Stratégiával, ami 2016-ban elkészült és kötelező lett volna bevezetni 2018-ban, és akkor 2020-ban egy olyan szemléletében elmaradott nemzeti alaptantervet vezettek be mindenféle baj közepette, ami nem illik ehhez a Digitális Oktatási Stratégiához, vagyis ahhoz sem illik, ami itt most történt és távoktatásnak, digitális oktatásnak becéztük. Tehát ez így hosszabb távon számomra azért elég érdekes képet fest, hogy hogy lehet ezt a tehenet ebbe a nadrágba belenyomni, amit digitális oktatásnak és huszonegyedik századnak nevezünk.

Ez jó kép volt itt a végén. Én belpolitikai újságíróként azt tapasztaltam az elmúlt években, hogy ha valami azért tartósan elégedetlenséget vált ki, és a társadalom széles rétegei számára nyomasztó, azon elkezd változtatni a kormány, hetente méri azt, hogy a különböző témákkal kapcsolatban milyen elégedetlenségek vannak. Ilyen méréseknek köszönhetjük például azt, hogy most az egészségügyben dolgozók bérét korrigálták, tehát nagyon komolyan megemelték a az orvosok bérét. Ilyen nyomás volt egyébként az, amit a szakszervezet, ugyan egy kicsit késve érkezett az a válasz, de mégiscsak az, hogy a pedagógusokat feltették arra az oltási térképre, és elkezdték oltani őket nyitás előtt. Persze hozzátehetjük, hogy késve történt ez meg, de legalább megtörtént. És még sorolhatnék ilyeneket. Tehát akik most néznek bennünket, azt tudnám útravalóul adni, hogy szerveződjenek, csatlakozzanak azokhoz a civilekhez, akik az oktatással már régóta foglalkoznak, csatlakozzanak a szakszervezetekhez. Van ott muníció, van jogi védelem, és talán ha összeérnek ezek a civil aktivitások, akkor olyan nyomás lesz a mindenkori kormányzaton, hogy változtatnak. És nagyon szépen köszönöm, hogy velünk tartottak, én néztem a közvetítés során, úgy tűnik, hogy mindenki, aki elkezdte nézni, velünk maradt, ezt nagyon szépen köszönöm nekik és köszönöm nektek is, hogy megosztottátok a gondolataitokat, köszönöm Burai Verának, Ercse Krisztának, Gál Emesének, Gyarmathy Évának és Jász Krisztának, illetve Nagy Erzsébetnek, hogy velünk tartott és megosztotta gondolatait! Vigyázzanak magukra! A Civil Kollégium Alapítvány honlapján lehet tájékozódni a következő ilyen jellegű eseményekről is. Minden jót kívánok. Jó pihenést!